

P+
SPECIAL

Jaargang 15
week 3 | 2017

300 nieuwkomers
op de markt

Stortvloed

duurzame beleggingsfondsen



300 nieuwe duurzame beleggingsfondsen in 3 jaar

In totaal kwamen er in 2016 in Europa niet minder dan 101 nieuwe duurzame beleggingsfondsen voor particulieren en institutionele beleggers bij. Het jaar daarvoor kende ook een stortvloed van 96 nieuwe fondsen met duurzame kenmerken. En het jaar daarvoor, 2014, regende het ook al 92 fondsen. Bij elkaar opgeteld zijn het er bijna 300 in drie jaar: 289 om precies te zijn. Zo'n enorme aanwas roept de vraag op: verwatert het duurzaam beleggen niet?

BNP Paribas vestigde in 2016 met 19 nieuwe duurzame fondsen het record als grootste individuele aanbieder. De overdaad van BNP Paribas leverde ook meteen forse resultaten op. Beleggers stopten voor 2,8 miljard euro in de nieuwe fondsen van deze bankgroep, zo. Dat is een hoog bedrag, zo blijkt uit vergelijkende berekeningen van deze bekende beoordelaar van beleggingsfondsen. Redacteur Ali Masarwah becijferde dat alle nieuwe duurzame fondsen bij elkaar in november 2016 al een bedrag van 6,49 miljard euro ingezameld hadden, om daarmee te beleggen in bedrijven die aan enkele duurzame criteria voldoen. Gemiddeld is dit een bedrag van 67 miljoen euro per fonds. De stijging van het aantal fondsen maakte de spoeling wel iets dunner in vergelijking met het jaar daarvoor. Masarwah constateert: "Eind 2015 was er 7,19 miljard euro belegd in de fondsen die in dat jaar nieuw op de markt waren gekomen. Het gemiddelde van 77,3 miljoen euro in dat jaar was significant hoger dan het niveau van 2016 en zelfs 2014."

Nu zeilen de beleggers van BNP Paribas niet heel scherp aan de wind, als het om duurzame criteria gaat. Een bank als de ASN Bank weigert bijvoorbeeld te beleggen in bedrijven in de fossiele energie-industrie, of zelfs bedrijven die erg afhankelijk zijn van olieproducten. BNP Paribas hanteert meer algemene criteria op ecologisch, sociaal en 'governance' (goed bestuur) gebied, in de beleggingswereld afgekort tot ESG-criteria. Dat kan op verschillende manieren. Als het beleggingsfonds in een breed palet van bedrijven belegt, maar bepaal-

de controversiële sectoren uitsluit, weten beleggers zeker dat ze niet belegd hebben in tabak, gokken of in controversiële wapens zoals antipersoonsmijnen. Beleggen in cluster-munitie is in Nederland en België per wet verboden. Daarmee wordt echter maar een beperkt aantal bedrijven uitgesloten, want gelukkig staat de wereld niet helemaal vol met producenten van oorlogstuig. Het beleggingsfonds kan ook gebaseerd zijn op de zogenoemde *best-in-class* methode. Dat betekent dat bedrijven die in hun sector bovengemiddeld presteren op milieu, mensen- en arbeidsrechten of goed bestuur, geselecteerd zijn om in belegd te worden. Ook met deze methode is niet altijd even helder hoe streng de selectie heeft plaatsgevonden. Het ene beleggingsfonds heeft strengere criteria en belegt bijvoorbeeld niet in de Amerikaanse supermarktketen Walmart omdat deze wapens verkoopt en zijn medewerkers niet toestaat lid te zijn van een vakbond. Andere fondsen doen dat wel omdat Walmart goed scoort op ecologische criteria. De ESG-criteria voor aandelen bestaan alweer heel wat jaren. Voor obligaties is zo'n maatstaf er niet (ten minste niet voor particuliere beleggers), wat het bepalen van duurzame obligaties voor aanbieders lastiger maakt. Er kwam vorig jaar dan ook maar een enkel duurzaam indexfonds bij dat alleen in vastrentende waarden doet. Het was van de bekende indextracker iShares, eigendom van wereldmarktleider BlackRock. Zo'n tracker is gespecialiseerd in het passief volgen van beurzen, tegen hele lage kosten, soms maar 0,20 procent. Wereldwijd kozen steeds meer pensioenfondsen, verzeke-

Beleggers stopten voor 2,8 miljard euro in de 19 nieuwe duurzame beleggingsfondsen van de bankgroep BNP Paribas.

➤ ringsmaatschappijen en particulieren het afgelopen jaar voor zulke beleggingsfondsen omdat de kosten van dit passieve beleggen lager zijn dan actief beleggen. De gedachte is ook dat passief beleggen een lager beleggingsrisico met zich meebrengt door een bredere spreiding over meer bedrijven en meer sectoren. Maar daar zijn niet alle geleerden het over eens. Nederlandse pensioenfondsen zijn al weer aan het kijken of ze niet beter 'actief' kunnen beleggen. Zij hebben het idee dat de huidige financiële markten niet alle niet-financiële risico's goed verrekenen in de aandelenkoersen. Dat brengt het risico met zich mee dat de koers snel kan dalen als het bedrijf in de problemen komt door een milieu-, mensenrechten of klimaatincident.

Morningstar is ook minder streng dan de ASN Bank in het verstrekken van 'bolletjes' oftewel 'globes' voor het waarderen van duurzame beleggingsfondsen. Dat blijkt ook uit de Morningstar-lijst van best renderende duurzame beleggingsfondsen over vorig jaar, waarvan de hoogst scorende fondsen lastig voor het grote publiek verkrijgbaar zijn. De toestroom van nieuwe en ook steeds meer gespecialiseerde duurzame beleggingsfondsen leverde in 2016 onbekende winnaars op. Door een eindspurt aan het einde van het jaar kwam het Sustainable North America Index Fund van Theodoor Gillessen als winnaar uit de bus (rendement 17,8 procent), met dank aan de verkiezing van Donald Trump tot president. Of het relevant is? Weinig particulieren zetten graag in op een fonds dat zich zo specifiek richt op een markt, ook al is het die van Noord-Amerika. Het is contrair met de overheersende trend om voor de als veel veiliger beschouwde indextrackers te kiezen. Dan maar ietsje minder hoog rendement, maar de lage vergoeding voor de bank compenseert dat wel enigszins, denken met name kleine beleggers.

“De beoordelaar van duurzame beleggingsfondsen Morningstar is minder streng in het selecteren van bedrijven die duurzaam zijn dan de ASN Bank”

De stortvloed aan nieuwe duurzame fondsen leidt niet tot een grotere toegankelijkheid. Een grote aanbieder van verschillende beleggingsfondsen als de ING biedt het prijswinnende fonds van Gilissen niet aan. Het zit zelfs niet in het enorme assortiment van Binck Fundcoach. Dat geldt zelfs ook voor de nummer twee van Morningstar, het meer algemene, want wereldwijd gespreide duurzame aandelenfonds Kempen Global Sustainable Equity fonds (17 procent rendement). Noch bij de ING, noch Binck Fundcoach is er blijkbaar voldoende vraag naar. Er is nog een tweede kanttekening bij de keuze en waardering van Morningstar voor dit fonds van Kempen te maken, dat maar liefst het maximum van vijf globes voor duurzaamheid krijgt. Het grootste beleggingsbedrag in dit fonds blijkt in een Amerikaans oliebedrijf te zitten, Western Refining, goed voor 2,25 procent van de hele portefeuille. In de top 5 posities staan ook nog eens de Amerikaanse tractorfabriek Deere & Co en een chemisch bedrijf LyondellBasell Industries, NV, producent van polyolefin te Rotterdam, niet bepaald het product dat voor de gewenste opbouw van een groene chemiesector in de wereldhaven zorgt. Zo'n hoge duurzaamheidsranking voor een fonds met zulke bedrijven zal zelfs de meest 'rekkelijken' in de duurzaamheidswereld ietsje te ver gaan.

Het is dan ook geen wonder dat internationaal de discussie is gestart waar het met de weging van strenge en soepele ESG-criteria heen moet; de verschillen worden te groot. De noodzaak voor herziening begint urgent te worden. Nadat duurzame beleggingsfondsen jarenlang een niche-product zijn geweest, neemt de vraag bij particuliere beleggers toe, en is er ook eindelijk een groeiversnelling bij institutionele beleggers zoals pensioenfondsen en verzekeraars. Michael Laerman gaat er in een beschouwing op de website Sustainable Brands dieper op in.

“De tijd is voorbij dat ESG-criteria slechts omarmd werden door een klein groepje ethische beleggers. Het betrekken van ESG-factoren is vandaag 'common practice' geworden onder mainstream asset managers.” Laerman geeft ook de reden. Dit is “uit het oogpunt van herkenning van potentiële risico's en een goede performance op de lange termijn”.

Gelijk opgaand met deze ontwikkeling gaan ook meer ratingbureaus zoals Morningstar extra aandacht besteden aan duurzame beleggingsfondsen. Het maakt daarbij gebruik van de kennis van een zeer ervaren specialist op dit gebied: Sustainalytics, dat ooit is opgezet door Triodos en Delta Lloyd. Er gaat een markt ontstaan met een potentiële waarde van wel 1 miljard dollar, volgens Laerman. Partijen die strijden om een stuk van de taart zijn onder andere mainstream bedrijven MSCI, Bloomberg en Thomson Reuters, alle drie opgestart in 2010, 2009 en 2016 met het doel ESG-informatie te verzamelen en te verkopen. Zij hebben met dit doel de afgelopen jaren gespecialiseerde aanbieders van ESG-informatie opgekocht om hun kennis op peil te brengen. Zo lijfde de gerenommeerde maar traditionele financiële dienstverlener Standard & Poor's het 'echte waardebedrijf' Trucost in en introduceert naar verwachting een deugdelijke ESG-rating tool in 2017. Het strijdtonel is daarmee nog niet compleet, want zelfs Britse en Franse rating-agencies duiken samen in hetzelfde bed, niet langer als Vigeo en Euris, maar nu als VigeoEuris. Het Duitse antwoord van Oekom Research deed niet lang op zich wachten; er kwamen nieuwe kantoren in Europa en de Verenigde Staten bij. Bloomberg plaatst sinds vorig jaar september de ESG-data op de website, verzameld door RobecoSam. RobecoSam is het bedrijf dat beroemd is vanwege de beoordelingen die leiden tot een opname in de verschillende Dow Jones Sustainable Indices. Dat

levert elk jaar een mooie lijst op, met veel Nederlandse winnaars, maar ook gigantische flaters zoals het eerst uitroepen van Volkswagen als meest duurzame autoconcern ter wereld, om het bedrijf een jaar na Dieselgate volledig van de lijst met winnaars te verwijderen. Het laat zien dat hoe goed de beoordelaars ook proberen de juiste duurzame informatie boven tafel te halen, ze afhankelijk zijn van de transparantie van de beoordeelde zelf. De vraag is dan ook: is de informatie van de rating agencies wel te vertrouwen? Hoe goed controleren zij de informatie die zij krijgen van de beursgenoteerde bedrijven?

Als laatste bewijs voor het volwassen worden van de duurzame beleggingswereld: er komen nieuwe richtlijnen aan, opgesteld door een Global Initiative for Sustainable Ratings (GISR). Deze moeten waarborgen dat de analyses objectief zijn, ook als het om informatie gaat die niet in duurzaamheidsverslagen staat en via selfassessments van en bedrijfsbezoeken aan de ondernemingen verkregen wordt. En wordt er nog wel voldoende aan de sociale kant, zoals mensenrechten en arbeidsomstandigheden, gedacht? Er is inmiddels al een Climate Bonds Standards Board, die, samen met de Green Bonds Principles toeziet op de kwaliteit van onder andere Green Bonds die bedrijven uitgeven. Delven de mensenrechten niet weer het onderspit? Er is hoop, want het Frans-Duitse echtpaar VigeoEuris werkt aan een Human Rights Benchmark.

Het zijn initiatieven die nodig zijn. Het is geweldig nieuws dat duurzame beleggingsfondsen eindelijk het zijweggetje hebben verlaten en de snelweg zijn opgereden. Dat heeft een keerzijde. Als de grootste gemene deler van de beleggers bediend moet worden, dan verwatert automatische het kritische gehalte van duurzaam beleggen. ■

“Hoe goed de beoordelaars ook proberen de juiste duurzame informatie boven tafel te halen, ze zijn afhankelijk van de transparantie van de beoordeelde zelf”

Wat deden de 10 duurzame beleggingsfondsen van P+?

De redactie van P+ heeft een eigen lijst van duurzame beleggingsfondsen samengesteld, met als belangrijkste criterium toegankelijkheid voor de particuliere consument die gemakkelijk duurzaam wil beleggen. Ander criterium: Voor zover fondsen al wat langer bestaan, over de jaren heen een goed rendement. De sterren die de Morningstar uitdeelt en symbool staan voor winstgevendheid op lange termijn worden daarbij meegewogen. De lijst is hierdoor heel gevarieerd van samenstelling. Aandelenfondsen van grote, middelgrote en kleine bedrijven staan door elkaar, zelfs een mixfonds waar ook obligaties in zitten. Een fonds kan ook aan de beurs van Luxemburg genoteerd staan, vrij van dividendbelasting. Wanneer de ING Bank of Binck Fundcoach een fonds echter niet aanbiedt in het assortiment, staat het niet op de voorkeurslijst van P+.

Dit publiekscriterium levert een andere winnaar over 2016 op dan de snel uitdijende lijst van duurzame fondsen waar Morningstar zelf een winnaar uit put. Bij ons komt het gloednieuwe Actiam Verantwoord Index Aandelenfonds als beste uit de bus, met een rendement van 11,56 procent (stand 31 december 2016). Ook twee andere nieuwkomers, Kempen en UBS, maakten vorig jaar een bliksemstart. Of ze dit succes de komende jaren zullen volhouden, is voorlopig nog even koffiedik kijken. Van de al vele jaren goed draaiende duurzaamheidsfondsen liet het gespecialiseerde sectorfonds ASN Milieu & Waterfonds een rendement van 9,08 procent zien, waar spaarders met hun spaarrente van rond het half procent jaloers op mogen zijn. Wie al tien jaar geld in dit fonds steekt, zag over elk jaar gemiddeld een rendement van 6,41 procent. De ASN Bank is met dit fonds momenteel dus de winnaar op de lange termijn.

Naam	Rendement				Aanbieder
	2016	3 jaar	5 jaar	10 jaar	
Actiam Verantwoorde Index Wereld	11,56%	-	-	-	ING
Allianz Duurzaam Wereldfonds	6,64%	12,51%	14,30%	6,37%	Binck
ASN Duurzaam Aandelenfonds	-2,48%	11,30%	15,49%	6,19%	ING Binck
ASN Milieu & Waterfonds	9,08%	12,14%	14,83%	6,41%	ING Binck
Kempen Sustainable Euro Small Cap	-2,02%	08,97%	15,81%	4,95%	ING Binck
NN Duurzaam Aandelen Fonds	6,79%	12,27%	13,36%	3,92%	ING
RobecoSam Sustainable Global Equity	10,86%	-	-	-	ING
Triodos Sustainable Equity	-2,26%	10,26%	13,42%	-	ING Binck
Triodos Sustainable Mix Fonds	0,35%	06,55%	-	-	ING Binck
UBS ETF MSCI EMU SRI EUR	10,36%	-	-	-	Binck

Verantwoording: voor deze cijfers is gebruik gemaakt van de portefeuilletool van Morningstar.

Naschrift Het jaar 2017 was nog maar nauwelijks begonnen of er kwamen alweer vijf nieuwe duurzame beleggingsfondsen bij. Op 10 januari introduceerde de ASN Bank een serie nieuwe mixfondsen, met obligaties en aandelen die aan zeer strenge selectiecriteria voldoen.

.....
 + TEKST JAN BOM EN MARLEEN JANSSEN GROESBEEK
 + FOTOGRAFIE IStock
 + ART DIRECTION BUREAU BOUDEWIJN BOER + STUDIO 10
 + UITGEVERIJ ATTICUS B.V.
 + WWW.P-PLUS.NL

Profiteer ● van de planeet

DUURZAME ENERGIE LOONT



Samen met ruim 630.000 klanten stimuleren wij van ASN Bank al sinds 1960 duurzame vooruitgang. Het mooie is: daar profiteert iedereen van. In de vorm van goed geld én een mooiere wereld. Bij ASN Bank bankier je met respect voor mens, dier en natuur. Onze inzet voor bijvoorbeeld duurzame energie, maar ook voor

een rijkere natuur en betere arbeidsomstandigheden levert een leefbaardere wereld op. Duurzaam bankieren is op termijn in ons aller eigenbelang. En het levert als bonus meteen al een goed gevoel op. Meer weten? Ga naar asnbank.nl voor meer informatie of open direct een betaalrekening.

Zo maakt geld gelukkig | asn  bank